

Sygn. akt IX Ka 370/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 kwietnia 2015 roku

Sąd Okręgowy w Kielcach IX Wydział Karny-Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący: SSO Andrzej Ślusarczyk

Sędziowie: SSO Ewa Opozda-Kałka

SSO Jan Klocek (spr.)

Protokolant: st. sekr. sądowy Iwona Stefańska

przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Kielcach Roberta Jagusiaka

po rozpoznaniu w dniu 16 kwietnia 2015 roku

sprawy D. N.

oskarżonego o przestępstwo z art. 178a § 4 kk

na skutek apelacji wniesionych przez prokuratora i obrońcę oskarżonego

od wyroku Sądu Rejonowego w Busku Zdroju X Zamiejscowy Wydział Karny z siedzibą w Pińczowie

z dnia 22 grudnia 2014 roku sygn. akt X K 302/14

zmienia w całości zaskarżony wyrok i uniewinnia D. N. od popełnienia zarzucanego mu czynu a kosztami procesu obciąża Skarb Państwa;

Sygn. akt IX Ka 370/15

UZASADNIENIE

Prokurator Prokuratury Rejonowej w Pińczowie oskarżył D. N. o to, że w dniu 20 października 2014 roku w miejscowości Z. S., gminy P. kierował samochodem osobowym marki R. (...) o numerze rejestracyjnym (...) znajdując się w stanie nietrzeźwości na poziomie 0,88 mg/l alkoholu w wydychanym powietrzu oraz nie stosując się do orzeczonego w stosunku do niego, prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w Busku Zdroju X Zamiejscowy Wydział Karny z siedzibą w Pińczowie, z dnia 25 lutego 2014 roku, wydanym w sprawie prowadzonej pod sygnaturą akt X K 140/13 zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres dwóch lat, czym wyczerpał znamiona przestępstwa określonego w art. 178a § 4 Kk.

Sąd Rejonowy w Busku- Zdroju X Zamiejscowy Wydział Karny z siedzibą w Pińczowie wyrokiem z dnia 23 grudnia 2014 roku uznał oskarżonego D. N. za winnego popełnienia czynu zarzucanego mu w akcie oskarżenia, stanowiącego przestępstwo z art. 178a § 4 Kk i za to na podstawie art. 178a § 4 Kk wymierzył mu karę czterech miesięcy pozbawienia wolności.

Na podstawie art. 69 § 1, § 2 i § 4 Kk oraz art. 70 §1 pkt. 1 Kk wykonanie orzeczonej wobec oskarżonego D. N. w punkcie I wyroku kary pozbawienia wolności warunkowo zawiesił na okres próby wynoszący trzy lata.

Na podstawie art. 71 § 1 Kk w związku z art. 33 § 1 i 3 Kk wymierzył oskarżonemu D. N. karę grzywny w wysokości czterdziestu stawek dziennych grzywny ustalając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę dwadzieścia złotych.

Na podstawie art. 42 § 2 Kk i art. 43 § 1 kk orzekł wobec oskarżonego D. N. środek karny zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 3 lat.

Na podstawie art. 624 § 1 Kpk zwolnił oskarżonego D. N. od ponoszenia kosztów sądowych.

Apelację od wyroku Sądu Rejonowego w Busku-Zdroju X Zamiejscowy Wydział Karny z siedzibą w Pińczowie z dnia 23 grudnia 2014 roku wniósł Prokurator Rejonowy w Pińczowie i obrońca oskarżonego D. N..

Prokurator Rejonowy w Pińczowie na podstawie art. 444 Kpk zaskarżył powyższy wyrok na niekorzyść oskarżonego w części dotyczącej orzeczenia o karze i w oparciu o art. 438 § 4 Kpk wyrokowi temu zarzucił:

- rażąco niewspółmierność kary orzeczonej wobec oskarżonego D. N. poprzez wymierzenie mu za przypisany występki z art. 178a § 4 Kk kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby 3 lat, a także orzeczenia zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na zbyt krótki okres, bo jedynie na 3 lata wskutek przecenienia okoliczności łagodzących: młodego wieku, kierowania samochodem w porze i miejscu nie stwarzającym potencjalnego zagrożenia dla innych użytkowników ruchu lądowego, a niedoceny wymowy i znaczenia okoliczności obciążających, czyli wysokiego stanu nietrzeźwości oskarżonego w chwili kierowania pojazdem, jego dotychczasowej karalności, ignorowania, wyroku Sądu o zakazie prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych, a nadto braku jakichkolwiek szczególnych przesłanek dotyczących osoby oskarżonego, sposobu działania i motywacji mogących uzasadniać orzeczenie o warunkowym zawieszeniu wymierzonej mu kary pozbawienia wolności, co ostatecznie doprowadziło do wymierzenia D. N. kary rażąco łagodnej, nie odpowiadającej jej prewencyjnym i wychowawczym celom, nie adekwatnej do wysokiego stopnia szkodliwości czynu i stopnia winy oskarżonego.

Podnosząc przedmiotowy zarzuty prokurator wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez orzeczenie względem oskarżonego D. N. kary 6 miesięcy pozbawienia wolności i zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na 4 lata.

Obrońca oskarżonego D. N. na podstawie art. 425 Kpk, art. 444 Kpk zaskarżył powyższy wyrok w całości na korzyść oskarżonego i w oparciu o art. 438 pkt 1 i 2 Kpk wyrokowi temu zarzucił:

1. naruszenie prawa materialnego, tj. art. 178a § 4 Kk poprzez niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, iż oskarżony dopuścił się przestępstwa z 178a § 4 Kk w sytuacji, gdy z treści sentencji wyroku Sądu I instancji wynika, iż Sąd nie przypisał oskarżonemu znamienia kierowania pojazdem „w ruchu lądowym”, które to znamię stanowi niezbędny element przepisane oskarżonemu przestępstwa

2. obrazę przepisów postępowania tj. art.7 Kpk w zw. z art. 410 Kpk mającej wpływ na treść wyroku, wskutek, dowolnej, nieuwzględniającej zasad prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego oceny ujawnionych dowodów, co doprowadziło do bezzasadnego przypisania oskarżonemu zarzucanego mu przestępstwa z art. 178a § 4 Kk, w sytuacji gdy prawidłowa ocena całokształtu ujawnionego w sprawie materiału dowodowego prowadzi do odmiennych ustaleń faktycznych nie pozwalających na przypisanie oskarżonemu D. N. zarzucanego mu przestępstwa.

Podnosząc powyższe zarzuty obrońca na podstawie art. 427 § 1 Kpk i art. 437 §1 i §2 Kpk wniósł o zmianę wyroku i uniewinnienie oskarżonego od zarzucanego mu przestępstwa.

Prokurator na rozprawie apelacyjnej ograniczył wniosek Prokuratora Rejonowego o zmianę wyroku poprzez uchylene rozstrzygnięcia o warunkowym zawieszeniu wykonania kary.

Sąd Okręgowy w Kielcach zważył:

Apelacja wywiedziona przez obrońcę oskarżonego D. N. o tyle okazała się zasadna, że doprowadziła do zmiany wyroku Sądu Rejonowego poprzez uniewinnienie oskarżonego od dokonania zarzucanego mu czynu. U podstaw takiej oceny leży trafny zarzut apelacyjny podniesiony przez obrońcę w punkcie 1.

Zasadny jest zarzut naruszenia prawa materialnego przez Sąd Rejonowy poprzez przyjęcie, iż oskarżony dopuścił się czynu zabronionego określonego w art. 178a § 4 w sytuacji, gdy z treści sentencji wyroku Sądu I instancji wynika, iż Sąd nie przypisał oskarżonemu znamienia kierowania pojazdem „w ruchu lądowym”, które to znamię stanowi niezbędny element przepisania oskarżonemu popełnienie wspomnianego przestępstwa.

Przepis art. 178 a & 4 Kk cechuje niejednorodny charakter normatywny, który wymaga najpierw ustalenia że sprawca ponownie realizuje znamiona przestępstwa określone w art. 178a & 1 Kk, będąc wcześniej skazanym za to przestępstwo, a następnie wyraża instytucję nadzwyczajnego obostrzenia kary. By jednak zastosować to zaostrzenie wynikające z przypisania oskarżonemu popełnienia czynu z art. 178 a & 4 Kk, niezbędne jest uprzednie ustalenie że sprawca w określonym stanie psychomotorycznym prowadził pojazd mechaniczny w ruchu określonym w przepisie, będąc uprzednio już skazanym za przestępstwo z art.178 a & 1 Kk. Temu zadaniu Sąd Rejonowy nie sprostał, bowiem powtarzając zarzut za aktem oskarżenia, pominął jedno ze znamion jakim jest określenie rodzaju ruchu, w którym sprawca prowadził pojazd mechaniczny

Znamiona przestępstwa muszą być zamieszczone w sentencji wyroku w opisie przypisanego czynu. Zatem dokładne ustalenie czynu przypisanego przez sąd winno znaleźć się w samym wyroku i powinno obejmować wszystkie elementy czynu mające znaczenie dla prawidłowej kwalifikacji prawnej.

Opis czynu zawarty w wyroku skazującym nie może pomijać żadnego z tych elementów działania sprawcy, który dla kwalifikacji tej ma istotne znaczenie. Brak wskazania w opisie czynu przypisanego wszystkich znamion danego czynu zabronionego uniemożliwia zakwalifikowanie go jako przestępstwa.

Z samego faktu, że oskarżony D. N. w miejscowości Z.S., kierował samochodem osobowym nie wynika jednoznacznie, że prowadzenie tego pojazdu mechanicznego miało miejsce w ruchu, jak należy rozumieć z uwagi na rodzaj pojazdu, w ruchu lądowym.

Ustaień tych w żadnym razie nie można domniemywać. Interpretując sentencję wyroku sądu pierwszej instancji nie można wykluczać poruszania się oskarżonego po podwórzu, gruntach rolnych lub prywatnej posesji, w których to miejscach poruszanie się pojazdem mechanicznym nie może być traktowane jako prowadzenie pojazdu w ruchu lądowym.

Uznać także należy, że przedmiotowy brak w opisie czynu przypisanego nie jest kompensowany stwierdzeniami zawartymi w uzasadnieniu aktu oskarżenia oraz w uzasadnieniu wyroku sądu pierwszej instancji.

Słusznie wnosząca apelację powołała się na pogląd Sąd Najwyższy (por. postanowienie z dnia 7 lutego 2012 r. III KK 227/11), zgodnie z którym dla przypisania znamion konkretnego przestępstwa, choć nie jest konieczne powtórzenie wyrażen zastosowanych przez ustawodawcę w jego opisie zamieszczonym w przepisie karnym to jednak niezbędne jest użycie takich określeń zachowania sprawcy czynu zabronionego, które jednoznacznie wypełniają treść elementów składających się na jego ustawową postać. Chodzi zatem o to, aby opis ów odpowiadał znaczeniu wszystkich znamion ustawowych konkretnego przestępstwa. O ile zatem do zaakceptowania było użycie sformułowania „samochód”, na określenie pojazdu mechanicznego o tyle nieokreślenie znamienia w jakim ruch samochód ten był prowadzony było nie do przyjęcia i skutkowało istotnym naruszeniem prawa materialnego, nie mogącym być konwalidowanym.

W zaskarżonym wyroku nie zastosowano takiego opisu czynu, aby w pełni zostały zawarte znamiona czynu zabronionego. Nie tylko nie posłużono się ustawowym zwrotem „w ruchu lądowym”, ale także nie użyto określenia, które wyczerpałyby całość znamienia z art. 178 § 1 Kk. Nie wskazano bowiem nawet, że sprawca prowadził pojazd po

drodze publicznej. Byłoby to o tyle sensowne, że pojęcie ruchu lądowego obejmuje nie tylko ruch odbywający się i w strefach zamieszkania, ale także na drogach wewnętrznych, na terenach budowlanych i przemysłowych, lotniskach itp., a więc ruch odbywający się w miejscach dostępnych do powszechnego użytku, w tym na drogach. Podobnie zresztą ustawa z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym rozszerza zakres stosowania zasad ruchu na drogach publicznych i odnosi je do innych miejsc, gdzie realnie odbywa się ruch lądowy. Kryterium ruchu lądowego należy więc wiązać nie tyle z formalnym statusem konkretnej drogi, czy też określonego miejsca, lecz z faktyczną dostępnością i rzeczywistym wykorzystaniem tego miejsca dla ruchu pojazdów i innych uczestników, co powoduje powstanie możliwości zagrożenia bezpieczeństwa tego ruchu. Odnotować przy tym trzeba, że w opisie przestępstwa z art. 178a § 1 k.k. ustawodawca posłużył się właśnie szerokim określeniem „ruch lądowy”, w odróżnieniu od regulacji zawartej chociażby w § 2 tego przepisu, gdzie użył znacznie węższego pojęcia drogi publicznej lub strefy zamieszkania. Oznacza to, że w tym drugim wypadku właśnie formalny status drogi, na której odbywa się ruch pojazdów ma istotne znaczenie prawne i determinuje istnienie lub brak jednego ze znamion tego przestępstwa. Zatem, również opis czynu przypisanego powinien zawierać wyraźną identyfikację takiego właśnie statusu miejsca zdarzenia będącego przedmiotem zarzutu (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 kwietnia 2013 r. II KK 255/09). Skoro jednak Sąd w wyroku nie wskazał w najmniejszym zakresie gdzie lub po czym oskarżony prowadził pojazd, a zatem nie wskazał na niezbędne znamię określone w art. 178a & 4 kk, to należało w trybie art. 17 & 1. 2) Kpk, art. 414 & 1 Kpk i art. 437 & 1 Kpk zmienić w całości zaskarżony wyrok i uniewinnić oskarżonego od popełnienia zarzucanego mu czynu.

W związku z tym, z uwagi na brzmienie przepisu art. 436 Kpk, Sąd Odwoławczy ograniczył zakres rozpoznania, bowiem bezprzedmiotowe dla dalszego toku postępowania było rozpoznanie drugiego zarzutu zawartego w apelacji obrońcy oskarżonego i zarzutu objętego apelacją oskarżyciela publicznego

Rozstrzygnięcie o kosztach procesu znajdowało uzasadnienie w przepisie art. 632. 2) Kpk.